

Position paper

Toekomst voor regio Alkmaar

Intensiveren en stroomlijnen,
Hoe gaan we dat doen?

De voorbereidingsgroep

Hans Cornelisse
Hans Romeyn
Rian van Dam
Christel Portegies
Joost den Hertog
Hetty van de Meent

burgemeester Langedijk
burgemeester Heiloo
wethouder Alkmaar
wethouder Castricum
secretaris Heerhugowaard
secretaris Heiloo

12 maart 2010

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Visie op de toekomst van de regio.....	4
3. Vormgeving van de samenwerking.....	11

1. Inleiding

Aanleiding

Op 1 en 16 februari zijn vertegenwoordigers van de colleges van de acht gemeenten in conferentie bijeen geweest. In deze conferenties hebben wij de toekomst van de samenwerking in de regio besproken. Wij zien een gezamenlijk gedeelde visie op de regio als geheel en een daarop gebaseerde strategische agenda als cruciaal om gezamenlijk een heldere inhoudelijke koers te varen. Nadat tijdens de conferenties een eerste opzet van deze strategische agenda was besproken, is op 16 februari afgesproken om deze in de eerder gevormde voorbereidingsgroep verder uit te werken. Daarnaast heeft de voorbereidingsgroep opdracht gekregen om de organisatorische vormgeving verder uit te werken. In dit position paper gaan wij op beide in.

Inhoud: visie

De huidige en toekomstige samenwerking betreft een breed scala van activiteiten. Op een groot aantal praktische terreinen wordt al succesvol samengewerkt, zoals o.a. de WMO en sociale zekerheid etc. Die gaan we hier allemaal niet herhalen. Ook in de toekomst zal, behalve op de strategische agendapunten, op allerlei andere terreinen samengewerkt blijven worden. Met de strategische agenda willen we focus aan brengen op onderwerpen die de positie van de regio naar buiten toe bepalen.

De agendapunten die hierna worden genoemd zijn ook niet nieuw. Ze komen uit verschillende plannen en documenten van Noord-Holland Noord en individuele gemeenten in de regio. Bij het lezen zal daarom de vraag rijzen: wat is dan nieuw aan dit stuk?

Nieuw is de visie dat het gebied van de regio Alkmaar gediend is met een gezamenlijke aanpak waarin het karakter van de regio wordt versterkt als wordt geïnvesteerd in haar betekenis als kennisregio en duurzame regio en in het toerisme. Om dat te doen zullen ook flankerende maatregelen nodig zijn op het vlak van wonen, werken en bereikbaarheid. De regio zal bovendien beter aan de man gebracht moeten worden.

Vanuit die visie zijn agendapunten voor regio Alkmaar bij elkaar gebracht. Dat alles in het besef en vanuit de visie dat ze alleen echt realiseerbaar zijn als ze in regionaal verband worden opgepakt. Doordat alle gemeenten zich realiseren dat hun positie en ambities nog meer kleur en gewicht krijgen door de regio waarin de gemeenten zich bevinden. Daarom hebben de gemeenten nu dus regionaal een gemeenschappelijke, samenhangende opgave gedefinieerd.

Bij de hierna beschreven visie op de toekomst van de regio noemen we per inhoudelijk punt ook mogelijke concrete agendapunten. Daarmee is dit tevens een eerste aanzet voor de strategische agenda geboden. Wij willen daarbij benadrukken dat de genoemde punten vooral

ter illustratie zijn bedoeld. Het is aan de nieuwe colleges en raden om de uiteindelijke strategische agenda te bepalen.

Vorm: voorwaarden voor visieontwikkeling

In het tweede deel van dit document gaan we in op de organisatorische vormgeving van de samenwerking die nodig is om de inhoudelijke ambities te verwezenlijken. Nadruk ligt daarbij op regie: hoewel binnen de Portefeuillehoudersoverleggen Noord-Kennemerland (PONKen) goed wordt samengewerkt op specifieke beleidsterreinen, bestaat behoefte aan meer centrale regie die ervoor zorgt dat systematisch wordt toegewerkt naar de doelen die de regio zichzelf stelt.

Voorstel

Dit document is bewust zo concreet mogelijk en in actieve vorm geschreven: dit gaan we doen! Deze toon past bij het belang dat de gemeenten aan intensivering en stroomlijning van de samenwerking hechten. Tegelijkertijd moet dit document gelezen worden als voorstel aan de nieuwe colleges en raden om de ambities die hier worden genoemd verder op te pakken.

2. Visie op de toekomst van de regio

Karakter en identiteit van de regio Alkmaar

Van zoutwater tot zoetwater. Duinen, een karakteristiek oud en modern stedelijk milieu en een open landelijk gebied. De regio Alkmaar is een regio met veel mogelijkheden en kansen, gelegen op nauwelijks een steenworp afstand van Amsterdam.

De regio biedt in zijn diversiteit een geweldig mooie woon- en leefomgeving met op een klein gebied een zeer gevarieerd natuurlandschap.

Met een prachtige historische stad en nabij gelegen kustplaatsen trekt de regio met veel goede regionale voorzieningen en mooie evenementen jaarlijks grote drommen toeristen. Ook de mooie polderlandschappen en historische kernen aan de oostkant van de regio zijn zeer aantrekkelijk voor recreatie en toerisme. Deze bieden daarnaast ruimte voor landbouw en natuur.

Grote kracht van de regio is de grote diversiteit aan leefklimaten dicht bij elkaar. De regio Alkmaar kent een stevig aantal woonkernen met ieder een eigen karakteristiek woonklimaat. Van oude en moderne steden met goede voorzieningen zoals grote winkelcentra en regionale onderwijsinstellingen tot kleinschaliger woonkernen met aantrekkelijke natuur in de nabijheid. Vanwege de goede bereikbaarheid vanuit de Randstad, vooral via het spoor, wonen in de regio veel forenzen die kiezen voor een woonomgeving van hoge kwaliteit. De regio beschikt nog over een forse potentiële uitbreidingscapaciteit voor woningen en bedrijven, zonder dat dit ten koste hoeft te gaan van de aantrekkelijke groene omgeving.

Pieken

Als gemeenten in regio Alkmaar hechten we er veel belang aan om de regio ook in de toekomst aantrekkelijk te houden en verder te ontwikkelen. Wij willen ons onderscheiden van andere regio's. Dat is nodig om bedrijvigheid aan te trekken, steun van andere overheden te krijgen bij grote projecten en het voorzieningenniveau op een nog hoger peil te kunnen brengen en houden.

Regio Alkmaar vormt een belangrijk onderdeel van Noord-Holland Noord. Deze regio als geheel heeft in het Gebiedsdocument Verstedelijkingsafspraken de volgende missie verwoord:

“Het realiseren van een duurzaam en bereikbaar Noord-Holland Noord met een evenwichtige woon/werkbalans en behoud en versterking van zowel de unieke landschappelijke en stedelijke kwaliteiten als van het voorzieningenniveau in de vitale plattelandskernen.”

Deze gezamenlijke missie vormt een prima basis voor de regio Alkmaar, maar we vinden hem nog onvoldoende onderscheidend. Wij hebben de overtuiging dat de regio zich het beste kan onderscheiden door nog steviger in te zetten op enkele sterke punten van de regio, zogenaamde focuspunten.

De regio moet veel beter op de kaart komen. Het imago van de regio kan veel beter dan het op dit moment is. Daar moeten we zelf de voorwaarden voor creëren. Omdat steeds meer regio's zich krachtig positioneren zal dat steeds meer vergen. De minister van economische zaken wil 'pieken in de Delta' en heeft economische kerngebieden gedefinieerd waarop ze focust. Regio Alkmaar zit daar niet bij. Dat willen we anders. De inzet op enkele focuspunten laat ook regio Alkmaar pieken in de Delta. De gemaakte keuzes versterken identiteit van de regio door accenten te leggen en zich daarop te ontwikkelen.

Voor de focuspunten onderscheiden wij drie aspecten waarop de regio inzet:

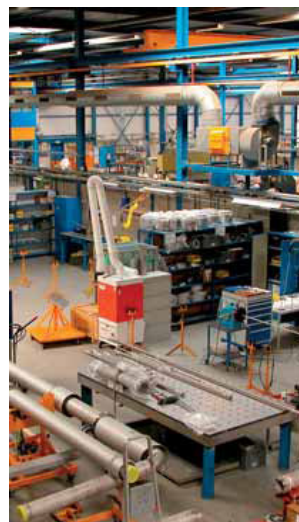
1. Voorwaarden verbeteren;
2. Feitelijke verbeteringen realiseren;
3. Resultaat communiceren.

Op dit moment zijn nog niet bij alle focuspunten alle drie de aspecten ingevuld. Dit vergt verdere uitwerking. De genoemde projecten zijn voornamelijk illustratief bedoeld.

1. Kennisregio

Het eerste focuspunt waar de gemeenten uit regio Alkmaar op inzetten is de ontwikkeling als kennisregio. De regio Alkmaar kan zich vooral onderscheiden op die gebieden waar de regio al sterk is. De regio is sterk op het gebied van toerisme, gezondheid, sport en duurzaamheid. Juist op die gebieden kunnen interessante combinaties worden gemaakt van bestaande kennis en innovatie. Bovendien is de regio sterk als aantrekkelijke woonomgeving. Dit is een belangrijke voorwaarde om kenniswerkers en professionals te trekken.

Om haar positie als kennisregio te versterken wil regio Alkmaar in de eerste plaats de voorwaarden voor kennisontwikkeling verbeteren. Door startende, innovatieve ondernemers te ondersteunen wordt de innovatiekracht versterkt. Daarnaast wil de regio een aantal feitelijke verbeteringen realiseren door

aantrekkelijke organisaties aan de regio te verbinden. Het gaat om opleidingsinstituten, kennisinstellingen en bedrijven. Met goede opleidingen binnen de regio, specifiek op het gebied van toerisme, gezondheid, sport en duurzaamheid, worden deze sectoren verder versterkt. Met onderscheidende studierichtingen zal Alkmaar ook veel meer studenten kunnen trekken.

Strategische agenda

1. Voorwaarden verbeteren
  - *Het creëren van 'broedplaatsen' voor startende, innovatieve ondernemers.*
  - *Inventariseren huisvestingsbehoefte van studenten en opzetten aantrekkelijke huisvestingsprojecten, onderscheidende voorzieningen en evenementen.*
  - ...
2. Feitelijke verbeteringen realiseren
  - *Aantrekken van meer gespecialiseerde (top)opleidingen op het gebied van toerisme, gezondheid, sport en duurzaamheid die goed aansluiten bij de vraag vanuit het bedrijfsleven.*
  - *Partijen bij elkaar brengen om een koppeling te stimuleren tussen topsport, zorg (MCA), onderwijs, bedrijfsleven, kennisontwikkeling (life science park) en kennis toevoeging. Dit kan bijvoorbeeld door het organiseren van een jaarlijkse duurzaamheidsweek waarin bedrijven worden gestimuleerd naar buiten te treden en kennis uit te wisselen.*
  - ...
3. Resultaat communiceren
  - *In gesprek treden met stakeholders die een bijdrage kunnen en willen leveren aan de ontwikkeling van regio Alkmaar als kennisregio en bespreken wat die bijdrage kan zijn.*
  - ...

2. Toerisme

Het tweede focuspunt is toerisme. De mooie natuur met kust, duinen en open polderland, de historische stad Alkmaar, pittoreske dorpen en goede voorzieningen bieden hiervoor uitstekende mogelijkheden. Ook culturele evenementen zoals de Alkmaarse kaasmarkt, de Kunst10daagse in Bergen en concerten hebben een grote aantrekkingskracht op toeristen. Deze elementen zijn afzonderlijk van elkaar ook elders wel te vinden, maar de combinatie maakt regio Alkmaar uniek.

Voorwaarden voor het versterken van het toerisme in de regio worden verbeterd door onder meer de kustplaatsen door het hele jaar heen nog aantrekkelijker te maken. In de tweede plaats wil de regio een aantal feitelijke verbeteringen realiseren door goede arrangementen aan te bieden waarbij toeristen natuur, kunst en cultuur kunnen combineren. Daardoor worden meer bezoekers van buiten de regio aangetrokken en kan zowel de verblijfstijd als het toeristische seizoen worden verlengd.

Strategische agenda

1. Voorwaarden verbeteren

- *Instellen van een overkoepelend 'leisure-board' waarin gemeenten, provincie en ondernemers zorgen voor een samenhangend beleid (visie en uitvoeringsprogramma) en te werken aan kwaliteitsverbetering.*
- *Verbeteren van de aantrekkelijkheid van de kustplaatsen (aansluiting bij het project Identiteitsvernieuwing kustplaatsen in de Kop van Noord-Holland) en een betere ontsluiting van de kust vanuit het binnenland.*
- ...

2. Feitelijke verbeteringen realiseren

- *Aanleg van fiets- en voetpadennetwerken en passantenplaatsen voor de recreatievaart*
- ...

3. Resultaat communiceren

- *Onderscheidende arrangementen samenstellen, aanbieden en actief promoten.*
- ...

3. Duurzame regio

Het derde focuspunt waar de regiogemeenten op inzetten is een duurzame regio. De gemeenten hebben al eerder de ambitie uitgesproken om te komen tot een CO₂-reductie van 30% in 2020. Noord-Holland heeft de meeste zon van Nederland, dus er zijn volop mogelijkheden om in te zetten op zonne-energie. Met de Stad van de Zon in Heerhugowaard heeft de regio al een unieke CO₂-emissieneutrale woonwijk.

nieuwe initiatieven.

De gemeenten willen voorwaarden scheppen om een duurzame samenleving te realiseren met stimuleringsregelingen en projecten voor duurzaam bouwen en renoveren. Daarnaast zijn er diverse innovatieve bouwbedrijven en scholingsinstituten op HBO- en MBO-niveau. Bovendien biedt het ECN, hoewel net buiten de regio gevestigd, kansen om feitelijke verbeteringen te realiseren door meer bedrijvigheid op het gebied van duurzaamheid aan te trekken en samen te werken bij het ontwikkelen van

Strategische agenda

1. Voorwaarden verbeteren
  - *Projecten opzetten om duurzaam bouwen en renoveren te stimuleren. Hierbij wordt gedacht aan het stimuleren van isolatie, HR-ketels, zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen.*
  - ...
2. Feitelijke verbeteringen realiseren
  - *Benutting van restwarmte van de huisvuilcentrale Alkmaar (HVC).*
  - *Stimuleren van klimaatneutraal autorijden op biogas.*
  - ...
3. Resultaat communiceren
  - *In gesprek treden met stakeholders die een bijdrage kunnen en willen leveren aan de ontwikkeling van regio Alkmaar als duurzamer regio en bespreken wat die bijdrage kan zijn.*
  - ...

Flankerende maatregelen

Om succesvol in te kunnen zetten op de focuspunten moet de regio ook op een aantal andere punten inzetten, die voorwaardelijk zijn om de regio verder te ontwikkelen. De belangrijkste van deze flankerende maatregelen komen hieronder aan de orde.

1. Wonen en leven

De aantrekkelijke woonomgeving is een grote kracht van de regio. Om dit in de toekomst zo te houden is ervoor gekozen om het landschap open te houden en het gebruik van het bestaande bebouwde gebied te optimaliseren. Daartoe gaan we investeren in renovatie en nieuwbouw van aantrekkelijke woningen en goede voorzieningen. Voor de ontwikkeling van de regio is het van groot belang om voldoende geschikte woonruimte beschikbaar te hebben voor uiteenlopende doelgroepen, waaronder professionals en studenten. Om het voorzieningenniveau voor de regio als geheel op een goed peil te houden is vooral een goede afstemming tussen de gemeenten nodig, zodat een optimale spreiding over de regio ontstaat.

Strategische agenda

1. Voorwaarden verbeteren
  - *Een gemeenschappelijke visie op de spreiding van voorzieningen, gekoppeld aan de diversiteit in woonmilieus en open ruimte.*
  - ...
2. Feitelijke verbeteringen realiseren
  - *Ontwikkelen binnenstedelijke woonmilieus, waaronder het versterken van stationslocaties.*
  - ...
3. Resultaten communiceren
  - ...

2. Werkgelegenheid

Op dit moment is sprake van een scheve woon-werkbalans: veel mensen die in regio Alkmaar wonen werken in de Randstad. Het is essentieel om samen in te zetten op een versterking van de werkgelegenheid, zodat deze balans meer in evenwicht komt. Het streven is om tenminste één baan per woning te bieden. Daartoe moet een uitgekende aanpak worden gekozen die past bij het profiel van de regio.

Centraal staan versterking van het ondernemerschap, innovatievermogen en concurrentiekracht van het regionale bedrijfsleven. Alleen kennisintensieve bedrijvigheid (zie kennisregio) biedt onvoldoende basis; een diversiteit aan werkgelegenheid is van groot belang voor een robuuste economische structuur. Die kan het beste worden versterkt door de in de regio aanwezige potenties nog beter te benutten. Van oudsher is de goede werkhouding van de mensen een sterk punt van de regio. Sectoren die zeer kansrijk zijn in de regio zijn kleinschalige dienstverlening, agribusiness en sport. De positionering als kennisregio op deze gebieden biedt hiervoor een belangrijke basis. Daarnaast zijn een goede bereikbaarheid en een aantrekkelijke woonomgeving onontbeerlijk om hoogwaardige werkgelegenheid aan te trekken.

Strategische agenda

1. Voorwaarden verbeteren
  - *Opstellen van een regionale economische visie en een uitvoeringsprogramma op basis daarvan.*
  - ...
2. Feitelijke verbeteringen realiseren
  - *Goede kantoorlocaties ontwikkelen op goed bereikbare locaties, zoals openbaar vervoerknooppunten.*
  - *Herstructurering van bestaande bedrijventerreinen, waarbij de capaciteit op bestaande terreinen wordt uitgebreid.*
  - ...
3. Resultaten communiceren
  - ...

3. Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid van de regio is zeer belangrijk. Er is een goede basis van wegen en openbaar vervoer aanwezig, maar het is de vraag of die ook toekomstbestendig is. Daarom is het van belang om de regionale bereikbaarheidsvisie te updaten en hier uitvoering aan te geven. Van daaruit moeten een aantal specifieke knelpunten worden opgelost. Voor het stimuleren van het toerisme is bijvoorbeeld de bereikbaarheid van de kust een specifiek aandachtspunt.

Strategische agenda

1. Voorwaarden verbeteren
  - *Stimuleren treingebruik en investeringen in het spoor.*
  - *Regionale bereikbaarheidsvisie updaten*
  - *Stimuleren vervoer over water om weginfrastructuur te ontlasten.*
  - ...
2. Feitelijke verbeteringen realiseren
  - *Weginfrastructuur: knelpunten N23, A9, A7, A8-A9 oplossen, capaciteitsuitbreiding N9, N242, N245 en N504, nieuwe afslag A9 (Zandzoom Heiloo en Boekelermeer) en ongelijkvloerse kruisingen N99 om oost-westverbinding Den Helder – A7 te verbeteren.*
  - ...
3. Resultaten communiceren
  - *Bereikbaarheid van de regio zichtbaar maken*
  - ...

4. Groene schil

Behoud en ontwikkeling van de groene schil rond de stedelijke gebieden is van vitaal belang voor de toekomst van de regio. Dit bepaalt voor een belangrijk deel de kwaliteit van leven voor de regio als geheel. Daarnaast is de groene schil onmisbaar voor agrarische ontwikkeling, recreatie en toerisme en natuurbehoud. Het is belangrijk om samen te beseffen wat ervoor nodig is om de groene schil te behouden en te versterken en daar ook samen op in te zetten. Voor het behoud van een vitaal platteland moet de leefbaarheid in de kleine kernen behouden blijven en verrommeling worden tegengegaan.

Strategische agenda

1. Voorwaarden verbeteren
  - *Opstellen van een regionale visie op vitaal platteland en een uitvoeringsprogramma op basis daarvan.*
  - ...
2. Feitelijke verbeteringen realiseren
  - *Diverse kleinschalige integrale ontwikkelingsprojecten in kleine kernen om de leefbaarheid te bevorderen.*
  - ...
3. Resultaten communiceren
  - ...

5. Beter op de kaart

We kennen onze eigen regio goed, maar zijn er ons van bewust dat dit te weinig voor anderen geldt. Het is van groot belang dat wat de regio kenmerkt en er in de regio gebeurt beter op het netvlies komt bij andere overheden, burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Alleen dan zal het lukken om gezamenlijk de regio verder te ontwikkelen. Doorvoor is het van belang om in te zetten op een effectievere lobby bij de provincie, het rijk en de EU. De EU stuurt steeds meer op regionaal niveau. Om in aanmerking te komen voor subsidies moet steeds vaker het

regionaal belang van plannen worden aangetoond. De overlegstructuur rond het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport) vormt een belangrijk lobbykanaal richting rijk om de regio te profileren.

Ook is het van groot belang om deel te nemen aan de metropooldiscussie die rond Amsterdam wordt gevoerd. Als zelfbewuste, zelfstandige regio wil regio Alkmaar graag kijken hoe de metropool en regio Alkmaar elkaar kunnen versterken. Zo kan regio Alkmaar de metropoolregio gevarieerder maken en kan de metropool de economische positie van regio Alkmaar helpen versterken.

3. Vormgeving van de samenwerking

Visiegestuurd ontwikkelen

Om de ambities van regio Alkmaar en de concrete agendapunten die daaruit voortkomen werkelijk te realiseren moet de samenwerking verder ontwikkeld worden. In de huidige situatie is het gewoon niet zo georganiseerd dat de kansen snel gezien en opgepakt worden. Wij willen de besturing van de samenwerking zo vormgeven dat visieontwikkeling, kansen zien en kansen oppakken sneller en slimmer is georganiseerd.

Iedereen is het erover eens dat de samenwerking dan niet meer vrijblijvend kan zijn. Binnen de samenwerking hebben de acht gemeenten allemaal een eigen, onderscheidende identiteit. Tegelijkertijd versterkt de samenwerking de identiteit van de individuele gemeenten. Op het vlak van de inhoudelijke opgaven kunnen, door de samenhang te onderkennen, betere resultaten worden bereikt. De samenwerking kan zich in de toekomst ook uitbreiden tot de bedrijfsvoering als daar schaal- en synergievoordelen zouden blijken.

Sommigen zullen zich misschien de vraag stellen waarom de bestuurskracht van het gebied niet versterkt wordt door er één gemeente van te maken. De identiteit van het gebied met zijn vele soms heel verschillende kernen vraagt een daarop nauw betrokken en toegewijd bestuur. Hoewel voor sommige gemeenten de huidige schaal misschien te nijpend is (en daar de schaal discussie dus al gevoerd wordt) geldt dat niet voor het totale gebied.

In deze netwerksamenleving is het tegelijkertijd duidelijk dat de gemeenten ook in andere samenwerkingsverbanden dan regio Alkmaar zullen willen bijdragen. Welke schalen ook worden gekozen. Het is de visie dat dit ook kan, maar altijd vanuit het collectieve perspectief op de regio. Of het nu over de gemeenten aan de randen gaat of om bijvoorbeeld Alkmaar in haar samenwerking met andere grote steden. Het is in het belang van alle gemeenten dat deze relaties actiever vanuit een collectief gestuurde visie verder ontwikkeld worden. Zo is de Amsterdamse regio voor regio Alkmaar een belangrijke buur waar afstemming soms gewoon serieuze meerwaarde oplevert.

Er is geleerd van het verleden. Daar zijn successen en mislukkingen te herkennen. Hoewel de PONKen een goede vorm waren om doelen op diverse beleidsterreinen te bereiken, zijn we toe aan de volgende stap. We willen een slagvaardiger, strategischer en professionelere samenwerking, waarin belangen en de inzet van middelen beter worden afgewogen .

Stroomlijning is nodig om meer *programmagestuurd de juiste samenstelling van de overleggen te organiseren*. Zo is *meer regie* nodig op de samenwerking om gericht in te kunnen zetten op het bereiken van de ambities uit de strategische agenda en de regio beter op de kaart te zetten.

Regiegroep: regie op de samenwerking

Om goed programmagestuurd te kunnen samenwerken en snel in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen is een stevige centrale regie op de samenwerking van groot belang. Dit kan door een regiegroep in te stellen die *regie voert op proces en inhoud*, door iedere twee weken actuele en nieuwe zaken die relevant zijn voor de regio uit te wisselen en te bespreken hoe het staat met de realisatie van de agendapunten van de strategische agenda. *Door zo regelmatig politiek-bestuurlijk op het regionale platform kansen te bespreken en uitdagingen om te zetten in organiserend vermogen wordt het tempo verhoogd en de samenwerking verder gestroomlijnd*.

Op die manier kunnen kansen snel worden gepakt en plannen in regionale samenhang verder worden gebracht. Veel punten die in de individuele colleges op de agenda staan zijn immers ook relevant voor andere gemeenten in de regio. Ook dienen zich regelmatig vragen aan die op regionaal niveau tot meer mogelijkheden leiden. Het kan gaan om instellingen die zich in de regio willen vestigen of om evenementen en activiteiten. De ervaring leert dat regio's die in staat zijn om binnen 24 uur op dit soort vragen te reageren kansrijker zijn. Dan gaat het overigens niet alleen om het bereiken van overheidspartners, maar ook om maatschappelijke partners. Het gaat daarbij om snelheid en organiserend vermogen. Dat zijn kritische strategische factoren om succesvol te reageren op vragen en kansen die op de regio af komen.

Er zijn binnen de regio vaak diverse stakeholders die een rol kunnen spelen bij het verwezenlijken van onderdelen van de strategische agenda. Door contact met hen te intensiveren, ontwikkelen en onderhouden zorgt de regiegroep ervoor dat plannen ook werkelijk van de grond komen.

Enthousiaste, creatieve vertegenwoordigers van de gemeenten zullen ervoor zorgen dat de regiegroep goed functioneert. Dit moeten portefeuillehouders zijn die ook inhoudelijk de koers van de samenwerking kunnen uitzetten en voor een goede terugkoppeling naar hun eigen college zorgen.

Bestuurlijke overleggen dreigen snel bureaucratisch en weinig inspirerend te worden. Voor een succesvolle samenwerking is het belangrijk om dit te voorkomen. Van andere regio's kan geleerd worden dat kort, krachtig overleg veel op kan leveren. Daarom is een *goede ambtelijke voorbereiding* onmisbaar. Ook om snel en adequaat te kunnen reageren bij vragen van buiten is een goede ambtelijke ondersteuning cruciaal. Dit vraagt in elk geval een *goed gekwalificeerde, toegewijde secretaris* van de regiegroep. Deze moet goed ondersteund worden en korte lijnen naar de gemeentesecretarissen van de gemeenten onderhouden (zie bijvoorbeeld Drechtsteden).

Voorzitterschap: boegbeeld en verbinder

Het is een flinke klus om alle aspecten van het voorzitterschap van de ambitieuze samenwerking in regio Alkmaar goed vorm te geven. Dan gaat het om een boegbeeld en om organiserend vermogen. Twee taken die ieder op zich al een hele opgave vormen, kunnen we van elders leren.

Om de regio goed op de kaart te krijgen vervult de burgemeester van Alkmaar de rol van voorzitter en boegbeeld. Om het organisatorisch vermogen van de samenwerking te versterken hebben we daarnaast een vicevoorzitter nodig die tijd en ruimte heeft om als verbinder en bruggenbouwer het benodigde organiserend vermogen te realiseren en er samen met de voorzitter voor te zorgen dat de neuzen dezelfde kant op staan.

Colleges en raden: de rol van de raden versterken

De aansturing van samenwerkingsverbanden is nogal eens een zorgpunt voor gemeenteraden. De regie vanuit de gemeenten op de samenwerking moet om die reden worden versterkt. Wij hebben ervoor gekozen om de samenwerking zo te organiseren dat de acht gemeenten hier nauw bij betrokken zijn, zonder hier ingewikkelde juridische structuren voor op te tuigen. *De regiegroep legt verantwoording af aan de acht individuele colleges, die vervolgens verantwoording afleggen aan hun raad. Ook stellen de raden, op voorstel van hun eigen college, de strategische agenda en de financiële kaders vast.*

Naast hun individuele rol worden de raden als daar aanleiding toe is direct bij de samenwerking betrokken met gezamenlijke raadsbijeenkomsten. Wij denken eraan om *ongeveer twee keer per jaar een goed voorbereide bijeenkomst van de gemeenschappelijke raden* te houden waarin zij worden geïnformeerd en hun mening kunnen geven over belangrijke onderwerpen die op dat moment spelen. Belangrijk is met hen tijdig ambities, visies en belangrijke uitgangspunten en kaders vast te stellen. Met dit pakket aan maatregelen zien de raden hun rol in de samenwerking versterkt.

Ongeveer *vier keer per jaar* zullen de *plenaire colleges* bij elkaar komen. Dan worden onderwerpen waarbij dat nodig of nuttig is met de gezamenlijke colleges besproken. De colleges zullen een belangrijke bijdrage leveren aan de realisatie van regionale ambities in hun gebied. Dat vraagt dat zij beelden met elkaar delen en bespreken.

Om ook op ambtelijk niveau regie te houden op wat in samenwerking en in de individuele gemeenten te bewaken blijven daarnaast de *secretarissen met enige regelmaat bij elkaar* komen, aangevuld met de secretaris van de regiegroep. De secretarissen kunnen vanuit de regiegroep ook specifieke vragen krijgen om bijvoorbeeld samenwerkingsprojecten helpen te organiseren.

Portefeuillehoudersoverleggen: uitwerking plannen en projecten

Binnen de nieuwe samenwerking blijven portefeuillehoudersoverleggen zoals de huidige PONKen bestaan. Zij zorgen naast hun bestaande activiteiten voor uitwerking van concrete plannen en projecten. De regiegroep zal de plannen op de diverse inhoudelijke terreinen niet zelf uitwerken, maar uitzetten bij de portefeuillehoudersoverleggen.

Om het functioneren van de samenwerking te verbeteren is het belangrijk om de overleggen *meer te stroomlijnen en meer te integreren*. Dat kan op verschillende manieren. Het is mogelijk om de portefeuillehoudersoverleggen per beleidsterrein te blijven organiseren. Wel komt het

steeds vaker voor dat onderwerpen en projecten over de grenzen van de PONKen heen gaan. Daarom zou tenminste opnieuw bekeken moeten worden wat binnen welk portefeuillehoudersoverleg zou moeten vallen. Te denken valt aan een verdeling over slechts drie overleggen: Ruimte (inclusief verkeer en wonen), Economie (inclusief toerisme) en Welzijn (inclusief sociale zaken, WMO etc.). Ook kan gekozen worden voor een meer programmatische aanpak: in plaats van afzonderlijke portefeuillehoudersoverleggen wordt op een vast dagdeel bestuurlijk overleg gepland, waarin achtereenvolgens alle thema's en beleidsterreinen aan de orde komen. Portefeuillehouders kunnen dan aanschuiven bij de onderwerpen die voor hen relevant zijn.

Voor een goede koppeling tussen regiegroep en portefeuillehoudersoverleggen is het belangrijk dat de voorzitters van de portefeuillehoudersoverleggen tegelijkertijd lid zijn van de regiegroep. Ook op ambtelijk niveau is een goede samenwerking tussen de secretaris van de regiegroep en de secretarissen van de portefeuillehoudersoverleggen van belang.

Ambtelijke ondersteuning: goede voorbereiding

Zoals gezegd zien wij een *krachtige secretaris van de regiegroep* als belangrijke voorwaarde om de regiegroep goed te laten functioneren. Dit moet een 'dedicated', aan de regio toegewijde persoon zijn, die goed begrijpt dat de gemeenten eigenaar en opdrachtgever van de samenwerking zijn. Dit voorkomt het gevaar dat de samenwerking te ver van de af komt te staan.

Omdat op steeds meer onderwerpen steeds intensiever samengewerkt zal gaan worden zal deze secretarisfunctie een behoorlijk intensieve functie worden. Voor de samenwerking is het van groot belang om de ambtelijke ondersteuning te laten leiden door iemand die zich volledig voor de samenwerking kan inzetten. Daarom is het wijs om deze te bekostigen uit een algemene (niet-projectgerelateerde) bijdrage van de gemeenten aan de samenwerking.

Voor het overige is juist het uitgangspunt dat de bestaande gemeentelijke organisaties zo veel mogelijk worden benut. Zo zal het uitvoeren van projecten bij ambtenaren van de gemeentelijke organisaties worden neergelegd. Hierdoor kan de samenwerking flexibel inspelen op de vraagstukken die op een bepaald moment spelen.

Voor een goede ambtelijke ondersteuning van de samenwerking is naast de ambtelijke ondersteuning van de regiegroep ook een *goede, toegewijde, in capaciteit voldoende geborgde ondersteuning van de portefeuillehoudersoverleggen* cruciaal. De capaciteit die op dit moment beschikbaar is voor de ondersteuning van de PONKen verschilt sterk per PONK en is gefragmenteerd georganiseerd. Al met al is dit niet goed georganiseerd en is onvoldoende capaciteit beschikbaar om de werkzaamheden tijdig, proactief en kwalitatief goed te kunnen verrichten. Wij willen het secretariaat van de PONKen daarom beter organiseren.

Aangezien het de bedoeling is dat samenwerkingsonderwerpen ambtelijk diepgaand worden uitgewerkt hechten wij er belang aan dat de ambtelijke ondersteuning ook niet oppervlakkig wordt georganiseerd. Zo denken we eraan om te zorgen dat de ambtenaren die voor de samenwerking werken daarvoor tenminste twee dagen per week beschikbaar hebben, zodat dit werk niet wordt verdrongen door andere werkzaamheden. Daarnaast lijkt het ons uit praktische overwegingen goed als de secretarissen van de PONKen dicht bij elkaar en bij de secretaris van de regiegroep kunnen zitten op de dagen dat zij voor de samenwerking werken, zodat de lijnen letterlijk kort zijn.

Tegelijkertijd hechten wij er belang aan dat de secretarissen van de PONKen naast hun werk voor de samenwerking ook voor één van de gemeenten blijven werken en volledig in dienst blijven bij de individuele gemeenten, zodat ook de lijnen tussen gemeentelijke organisaties en samenwerking kort zijn.